

CHET TILINI O'RGANISHDA MOBIL ILOVALARNING O'RNI

ABDUNABIYEVA JASMINA ANVARJONOVNA

O'zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti.

abdunabiyevajasmina34@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada chet tilini o'rganishda mobil texnologiyalar va mobil ilovalarning o'rni hamda ularning samaradorligi tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida mobil qurilmalarning ta'lim jarayoniga integratsiyasi, talabalarning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi ahamiyati va zamonaviy mobil ilovalarning imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, mobil ta'limning afzalliklari sifatida qulaylik, tezkorlik va interaktivlik, kamchiliklari sifatida esa chalg'ituvchi omillar va texnik cheklovlar muhokama qilingan. Maqolada olimlarning ilmiy qarashlari asosida mobil ta'limning samaradorligi asoslab berilgan hamda uni ta'lim jarayoniga keng joriy etish zarurligi haqida xulosa qilingan.

Kalit so'zlar: mobil ta'lim, chet tili, mobil ilova, M-learning, mustaqil ta'lim, raqamli texnologiyalar, interaktiv o'qitish.

Abstract .This article analyzes the role and effectiveness of mobile technologies and mobile applications in foreign language learning. The study examines the integration of mobile devices into the educational process, their importance in developing students' independent learning skills, and the capabilities of modern mobile applications. The advantages of mobile learning, such as convenience, accessibility, and interactivity, as well as its disadvantages, including distraction factors and technical limitations, are also discussed. Based on scientific views of researchers, the effectiveness of mobile learning is justified, and the necessity of its wider implementation in the educational process is concluded.

Keywords: mobile learning, foreign language, mobile application, M-learning, independent learning, digital techno teaching. es, interactive.

Аннотация. В данной статье рассматривается роль и эффективность мобильных технологий и мобильных приложений в изучении иностранного языка. В ходе исследования анализируется интеграция мобильных устройств в образовательный процесс, их значение в развитии навыков самостоятельного обучения студентов, а также возможности современных мобильных приложений. Также обсуждаются преимущества мобильного обучения, такие как удобство, доступность и интерактивность, а также его недостатки, включая отвлекающие факторы и технические ограничения. На основе научных взглядов исследователей обосновывается эффективность мобильного обучения и делается вывод о необходимости его широкого внедрения в образовательный процесс.

Ключевые слова: мобильное обучение, иностранный язык, мобильное приложение, M-learning, самостоятельное обучение, цифровые технологии, интерактивное обучение.

ASOSIY QISM

Bugungi kunda men mobil qurilmalar ta'lim jarayonida juda katta rol o'ynayotganini kuzatyapman. Ayniqsa, talabalar uchun smartfonlar nafaqat aloqa vositasi, balki bilim olishning tezkor manbaiga ham aylanib bormoqda. Menimcha, mobil ilovalar yordamida o'qish jarayoni ancha qulaylashdi, chunki talaba istalgan vaqtda dars materiallarini ko'rishi, test ishlashi va mustaqil o'rganishi mumkin. Shu bilan birga, mobil texnologiyalar darsni yanada qiziqarli qiladi va o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi.

Shu fikrni ilmiy manbalar ham tasdiqlaydi. Masalan, V. A. Slastenin, I. F. Mishenko va E. N. Shiyanov pedagogik jarayonni o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi

maqsadli o‘zaro ta’sir sifatida izohlaydi va bu jarayonda texnologiyalar muhim vosita bo‘lib xizmat qilishini ta’kidlaydi. Ularning fikricha, zamonaviy ta’limda har qanday vosita, shu jumladan mobil qurilmalar ham, o‘quv jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, V. A. Kuklev va N. I. Kalakovlarning tadqiqotlarida mobil ta’lim (mobile learning) o‘quv jarayonini an’anaviy sinf chegarasidan chiqarib, uni yanada keng va moslashuvchan qilishini ko‘rsatadi. Ularning fikriga ko‘ra, mobil texnologiyalar yordamida talaba nafaqat auditoriyada, balki uyda, yo‘lda yoki istalgan joyda ta’lim olish imkoniyatiga ega bo‘ladi. A. A. Kuznetsova esa ta’limni axborotlashtirish jarayonini tahlil qilib, raqamli texnologiyalar o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishini ta’kidlaydi. Uning fikricha, mobil ilovalar yordamida o‘quvchi ma’lumotni faqat qabul qilmaydi, balki uni tahlil qilish va amalda qo‘llash ko‘nikmasini ham rivojlantiradi. D. Grigsbi va uning hamkasblari mobil qurilmalar uchun maxsus o‘quv dasturlarini ishlab chiqish ta’lim sifatini oshirishga xizmat qilishini aytishadi. Ularning tadqiqotlarida multimedia (video, audio, grafik) materiallar talabaning bilimni tezroq va chuqurroq o‘zlashtirishiga yordam berishi qayd etilgan.

TA'LIM JARAYONIDA MOBIL ILOVALARDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI maqolasida ham mobil ilovalar ta’lim jarayonini interaktiv qilish, o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi aloqani mustahkamlash hamda mustaqil ta’limni rivojlantirishda muhim vosita ekani ta’kidlangan. Ushbu manbada mobil ta’limning asosiy afzalliklari sifatida qulaylik, tezkorlik va moslashuvchanlik ko‘rsatib o‘tilgan.

Shu bilan birga, mobil ta’limning ayrim kamchiliklari ham mavjud. Masalan, mobil qurilmalardan noto‘g‘ri foydalanish diqqatni chalg‘itishi, ijtimoiy tarmoqlarga ortiqcha qaramlikni keltirib chiqarishi mumkin. Shuningdek, internet sifati past bo‘lgan hududlarda mobil ta’limdan to‘liq foydalanish qiyinlashadi.

Umuman olganda, menimcha mobil qurilmalar zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Agar ulardan to'g'ri va maqsadli foydalanilsa, ular ta'lim sifatini oshirishga va talabalarning mustaqil o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishga katta hissa qo'shadi.

So'nggi yillarda olib borilgan tadqiqotlarda mobil ta'lim "M-learning" (Mobile Learning) nomi bilan alohida yo'nalish sifatida o'rganilmoqda. Mobile Learning: Transforming the Delivery of Education and Training ishida mobil ta'lim an'anaviy ta'limni to'liq almashtirmasdan, balki uni to'ldiruvchi innovatsion tizim ekanligi ta'kidlanadi. Uning fikricha, mobil qurilmalar orqali o'quvchi "har joyda va har doim" o'qish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Shuningdek, Mobile-Assisted Language Learning (MALL) effectiveness tadqiqotida mobil ilovalar ayniqsa til o'rganishda juda samarali ekani isbotlangan. Unda aytilishicha, talabalar mobil ilovalar orqali so'z boyligini 30–40% tezroq o'zlashtiradi, chunki ular qisqa, interaktiv va takroriy mashqlar asosida ishlaydi.

Agnes Kukulska-Hulme o'z ishlarida mobil ta'limni "o'quvchini markazga qo'yadigan moslashuvchan ta'lim tizimi" deb ta'riflaydi. Uning fikricha, mobil texnologiyalar o'quvchiga mustaqillik beradi va individual o'rganish tezligini hisobga olish imkonini yaratadi.

Yana bir muhim jihat shuki, zamonaviy tadqiqotlarda mobil ta'limning gamifikatsiya (o'yinlashtirish) elementi katta rol o'ynashi ta'kidlanadi. Masalan, Duolingo va Memrise kabi ilovalarda ball yig'ish, daraja oshirish va mukofot tizimi talabaning motivatsiyasini oshiradi.

Bundan tashqari, Mobile Assisted Language Learning (MALL in higher education) tadqiqotida mobil ta'limning yana bir muhim jihati — "microlearning" (kichik bo'laklarda o'rganish) ekanligi ko'rsatilgan. Bu usulda o'quvchi 5–10

daqiqalik qisqa darslar orqali bilim oladi va bu uzoq vaqtli o‘qishga qaraganda samaraliroq bo‘lishi mumkin.

Chet tilini o‘rganish jarayonida mobil ta’lim ayniqsa muhim ahamiyat kasb etadi, chunki til o‘rganish doimiy mashq va takroni talab qiladi. Mobil ilovalar esa talabaga har kuni qisqa, lekin muntazam mashqlar bajarish imkonini beradi. Bu esa yangi so‘zlarni eslab qolish, talaffuzni yaxshilash va grammatik qoidalarni mustahkamlashga yordam beradi.

Shuningdek, mobil qurilmalar orqali tinglab tushunish (listening) va gapirish (speaking) ko‘nikmalarini rivojlantirish ancha osonlashadi. Audio va video materiallar, dialoglar hamda interaktiv mashqlar talabaning real til muhitiga yaqin sharoitda mashq qilishiga imkon yaratadi. Bu esa an’anaviy darsliklarga qaraganda samaraliroq natija beradi.

Chet tilini o‘rganishda mobil ilovalarning yana bir muhim jihati — lug‘at boyligini tez oshirishdir. Talabalar yangi so‘zlarni tarjimasi, talaffuzi va misollar bilan birga o‘rganishi mumkin. Bu jarayon vizual va eshitish xotirasini birgalikda ishlatgani uchun bilimni mustahkamroq qiladi.

Bundan tashqari, mobil ta’lim talabalarga “til muhitiga kirish” imkonini beradi. Masalan, ingliz tilidagi podkastlar, subtitrli videolar va real muloqotga asoslangan ilovalar orqali talaba tabiiy til muhitini his qiladi. Bu esa tilni tezroq va to‘g‘ri o‘zlashtirishga xizmat qiladi.

Shu sababli, chet tilini o‘rganishda mobil texnologiyalar faqat yordamchi vosita emas, balki samarali o‘quv muhitini yaratuvchi asosiy omillardan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1.Slastenin V. A., Mishenko I. F., Shiyanov E. N. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti.

2.Kuklev V. A., Kalakov N. I. Mobil ta'lim tizimi va ta'lim sifatini oshirish vositasi.

3.Kuznetsova A. A. Ta'limni axborotlashtirish.

4.Grigsbi D., Chernik V., Gardner L. D. Mobile device learning technologies.

5.Zakirova F. M., Nafasov M. M. Ta'lim jarayonida mobil ilovalardan foydalanishning pedagogik asoslari, 2022.

6.Sokolova V. V. Mobile Application Development, 2014.

7.Shaxlo Maxmudova. Standart til birliklarini o'rgatishda talabalarning o'quv-biluv motivatsiyasini rivojlantirish. 2025.Том-1.Страницы-30.

8.Шахло Мизробовна Махмудова. Формирование у студентов неязыковых специальностей навыков активного использования востребованных английских выражений.2026/1/21. Журнал. Лучшие интеллектуальные исследования. Том-61.№-2.Страницы 202-210

9.Худайкулова Ф.Х. Использование цифровых технологий на занятиях русского языка как средство повышения учебной мотивации и качества обучения. Лучшие интеллектуальные исследования .Т-60.№2 стр. 46-49

10.Худайкулова Ф.Х. Роль самостоятельного обучения в развитии языковой компетенции студентов высшей школы. Образование наука и инновационные идеи в мире. Т-80. №1. стр. 23-28.2026г.

11.Худайкулова Ф.Х. Инновационные подходы к развитию методического обеспечения в образовательном процессе. Международная

научно-практическая конференция «Искусственный интеллект и образование: проблемы, возможности и перспективы ». стр. 439-445.2025г.

12.Khudaykulova Feruza Kholovna. Independent learning as a key factor in developing students' Language competence. INTERNATIONAL JOURNAL OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ISSN: 2692-515-x, Impact Factor: 9.23

American Academic publishers, volume 6, issue 02,2026

13.Худайкулова Ф.Х. Родной язык как учебный предмет в образовательной системе обучения. Международный научно-практический журнал при ВАКе «Экономика и социум». Россия 2020г. Т-12. Стр.79.

14.Худайкулова Ф.Х. Инклюзивное образование и толерантность в образовательной среде:контроль знаний.KONFERENSIYA-2025.стр. 258.

15.Худайкулова Ф.Х. Русский язык -2024г.

16. Худайкулова Ф.Х. Инновация в системе образования Узбекистане. 2022г. Образование и наука в 21 веке.

17. Худайкулова Ф.Х. Изучение международного опыта в педагогическом медиа образовании и обмен новыми педагогическими.2025. Yangi O'zbekiston Taraqqiyotida o'mi va Rivojlanish omilari.Т-15.№-15. Стр.491.